

Република Србија
ГРАД ВРАЊЕ
СКУПШТИНА ГРАДА ВРАЊА
Број:06-94/2022-10
13.05.2022. године
В р а њ е

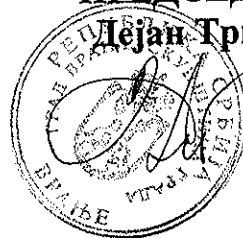
На основу члана 33. Статута града Врања („Службени гласник града Врања“, број 37/2018 и 36/2020) и члана 126. Пословника Скупштине града Врања („Службени гласник града Врања“, број 5/2019 и 43/2020), Скупштина града Врања, је на седници одржаној дана 13.05.2022.године, разматрала Извештај о раду Установе-Јавна библиотека „Бора Станковић“ Врање за 2021. годину, са Финансијским извештајем за 2021.годину и донела следећи

З а к љ у ч а к

Даје се сагласност на Извештај о раду Установе-Јавна библиотека „Бора Станковић“ Врање за 2021. годину, са Финансијским извештајем за 2021.годину

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

Дејан Тричковић, спец.двм

УСТАНОВА ЈАВНА БИБЛИОТЕКА
„БОРА СТАНКОВИЋ“

Број. 81

Датум 28.02. 2022 год.
В Р А Њ Е

**УСТАНОВА - ЈАВНА БИБЛИОТЕКА
„БОРА СТАНКОВИЋ“
ВРАЊЕ**

5 5

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ

У 2021. ГОДИНИ

Фебруар, 2022. године

Установа – Јавна библиотека
„Бора Станковић”
Иве Лоле Рибара бб, 17501 Врање
Тел/факс: 017/400-063; 415-611
e-mail: info@bibliotekavranje.rs
Бр.

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ УСТАНОВЕ - ЈАВНА БИБЛИОТЕКА „БОРА СТАНКОВИЋ” ВРАЊЕ ЗА 2021. ГОДИНУ

Библиотеке су установе културе које се налазе у средишту развоја модерног информационог друштва јер су суштински значајне за информисаност грађана, за њихово усавршавање и индивидуални развој, неопходне су за развој образовања, науке и културе, покретач су свеукупног развоја слободног грађанског друштва. Библиотеке, под једнаким условима и без обзира на разлике, обезбеђују свим грађанима остваривање људских права у домену слободе изражавања, стваралаштва, интелектуалних и других грађанских слобода, као и остваривање комуникације с другим грађанима и интелектуалним добрима у земљи и иностранству.

1. ОСТВАРИВАЊЕ ЗАКОНОМ УТВРЂЕНИХ ФУНКЦИЈА

Библиотека врши и остварује своје функције које су дефинисане, пре свега, Законом о култури, Законом о библиотечко-информационој делатности, Законом о културним добрима, Законом о издавању публикација, Законом о јавним службама и другим законима и пратећим правилницима, решењима и пратећим прописима.

Библиотека је организована у оквиру и по Закону о јавним службама и у складу са Законом о општим интересима у области културе.

Библиотека као установа од посебног друштвеног интереса, полазећи од наведених закона и прописа, прикупља, обрађује, чува и даје на коришћење сву библиотечку грађу којом располаже, као и информације и податке који се односе на библиотечку грађу којом располаже. Поред ове делатности, Библиотека се бави прикупљањем културних добара, издавањем публикација и културно-просветним активностима.

1.1 Рад Библиотеке у измењеним околностима

Претходне две године обележене су изазовима наметнутим пандемијом ковид-19 и епидемиолошким мерама које су знатно отежавале регуларно функционисање свих сегмената нашег живота и рада. Како би се ограничио пренос вируса и сачувало здравље људи библиотеке широм света затвориле су своја врата. Оно што се није зауставило и угасило, јесте проналажење начина да се сачувају корисници и пружање кључних услуга настави. Библиотекари су појачали и усредсредили се на своју суштинску улогу да служе јавности, понашајући се одговорно и појачавајући своју непоколебљиву посвећеност да, више него икада, корисницима омогуће инфраструктуру за отворени приступ информацијама, колекцијама и испуне нове захтеве своје заједнице. Услед ванредног стања и мера физичког дистанцирања, огроман део нашег свакодневног живота и рада пренео се у онлајн окружење. Поједини сегменти библиотечко-информационе делатности, нарочито део који се односи на коришћење дигиталних платформи и пласирање информација преко друштвених мрежа, испоставили су се као витални у време пандемије. С обзиром на то да су активности библиотекара на друштвеним мрежама изазвале пажњу, пласирани садржаји наишли су на одобравање свих наших корисника (од најмлађег узраста, школске деце и студената, до категорије најстаријих корисника). Виртуелни сусрети са корисницима, као нови начин комуникације, прихваћени су, а библиотекари су још једном показали висок степен друштвене одговорности, солидарности и емпатије. Врањски библиотекари су се изборили са новонасталим изазовима и упркос незавидној ситуацији, прилагодили своје програме „новој нормалности“, наставили да пружају своје услуге и успешно реализују садржаје.

Нова процедура рада Библиотеке дефинисана је, између осталог, на основу уредби о организовању рада послодаваца за време ванредног стања мерама за време ванредног стања, као и Препоруке Министарства културе и информисања Србије, коју је 21. априла 2020. године упутило установама заштите културног наслеђа. Рад у складу са Препорукама је и до данашњек дана актуелан.

Библиотека „Бора Станковић” у Врању је у 2021. години успешно обавила све задатке из основне делатности прописане Законом о библиотечко-информационој делатности (Сл.гл.РС, бр.52/11, који је у примени од 24.01.2012.) и низ других активности усмерених ка унапређењу и развоју библиотечке делатности у Пчињском и Косовско-поморавском округу. На основу члана 22.став 4 Закона о библиотечко-информационој

делатности (Сл.гласник РС, бр.52/11), на предлог Народне библиотеке Србије и Решења које је донео Министар културе и информисања (Сл.гласник РС, бр.122/12) Јавна библиотека “Бора Станковић” Врање обавља Матичне функције у библиотечко- информационој делатности на територији града Врања и општина Босилеград, Бујановац, Витина, Владичин Хан, Гњилане, Косовска Каменица, Ново Брдо, Прешево, Сурдулица и Трговиште. Матичну функцију у целом Косовско-поморавском региону, међутим, није могуће обављати из познатих разлога.

Матична библиотека развија библиотечко-информациони систем на подручју своје матичности, подстиче сарадњу међу библиотекама у свом округу, усклађује деловање према смерницама развоја националног библиотечко-информационог система, непосредно сарађује са Народном библиотеком Србије и Библиотеком Матице српске и другим установама којима је циљ унапређење библиотечко-информационе делатности у Републици Србији.

У оквиру својих матичних функција и овлашћења, Библиотека води регистар библиотека, пружа стручну помоћ библиотекама, врши стручни надзор над радом библиотека, стара се о усавршавању, прати и проучава стање, потребе и услове рада и предлаже мере за унапређивање библиотечке делатности и њихово спровођење

Такође, Библиотека у оквиру своје делатности у вршењу својих функција примењује стандарде и међународна правила и прописе за стручну обраду књига, а од пре десет година примењује се Cobiss програм.

У складу са поменутиим законима и прописима и полазећи од Програма рада за 2021. годину, Библиотека је организовала своје активности на реализацији програма у знатно измењеним условима. Својом делатношћу Библиотека је пружала и давала свој допринос унапређивању привредног, културног, образовног и научног развоја Града и региона, обезбеђујући услове грађанима за задовољавање потреба у области културе и водећи рачуна о њиховој здравственој безбедности. Рад у епидемијским условима подразумева поштовање свих епидемиолошких мера како би и чланови библиотеке, али и запослени, остали безбедни.

Свако ко уђе у Библиотеку у обавези је да носи рукавице и маску, а књиге се могу преузети на пултовима који су постављени првог дана након што је ванредно стање укинато. Чланови библиотеке поред директног наручивања књига могу да их наруче и преко мејла, чиме је процес преузимања књига убрзан и безбеднији. Такође у читаоницама је ограничен број корисника, тако да у Библиотеци постоје две читаонице

(стручна читаоница и читаоница периодике) у којима истовремено може да борави по пет корисника.

Књижни фонд Библиотеке „Бора Станковић” 31. децембра 2021. године поседује **135.047** књига (**62.188** записа) унетих у Cobiss програм. У току 2021. године књижни фонд Библиотеке обогаћен је за **3.255** нових књига. Претплатом и куповином набављено је око 30 наслова периодике. У Библиотеку је учлањено укупно **6.214** корисника. На коришћење је дато укупно **25.065** публикација - евидентирано аутоматизованом позајмицом и сигурно још толико које се не евидентирају.

2. РАД ОДЕЉЕЊА И СЛУЖБИ

Одељење за одрасле – Позајмно одељење по свим важећим параметрима: књижном фонду, броју чланова и прочитаним књигама јесте највеће одељење Библиотеке у Врању. Књижни фонд од **36.431** књиге (по COBISS-у), осим замашним бројем, одликује се одличном структуром и заступљеношћу нових, актуелних наслова. У току 2021. фонд овог Одељења обогаћен је за 814 књиге.

Протекле године на Одељењу за одрасле је уписано је **1.639** чланова. Корисници одељења су позајмили 16.482 књиге (из домаће и стране књижевности), од тога 1.438 књига из стручне литературе, а ту су и биографије и мешовита дела). Чланови библиотеке могу резервисати жељену књигу. У току 2021.године таквих резервација је било 297, међу којима су и дела из актуелне лектире.

Структура корисника је разноврсна. Уписано је 283 средњошколаца, 204 студента и 136 пензионера, док остатак уписаних чланова чине запослени у различитим друштвеним делатностима 1.016. Број посета у 2021. години износи 9.718. Осим ученика, који углавном читају обавезну лектуру, велики је број студената и запослених у различитим друштвеним структурама. На Позајмном одељењу, упркос пандемији, редовно су постављане изложбе нових књига, изложбе добитника значајних књижевних награда, изложбе књига поводом јубилеја и годишњица писаца, препоруке читалаца о прочитаним књигама, итд.

У фонду Позајмног одељења су се 2021. године наша најновија дела наше и светске књижевности, за које чланови библиотеке показују највише интересовања. У експанзији издавачке продукције трудимо се да одговоримо захтевима наших читалаца, тако да се на нашим полицама могу наћи најмање два примерка актуелних издања.

Протекле године цене уписнина нису се мењале: годишња индивидуална чланарина износи 600 динара, а то је уједно и породична, док средњошколци, студенти и пензионери спадају у повлашћену категорију и за њих је упис 400 динара. Постоји и месечна чланарина породичног уписа за 200 динара, повлашћене категорије по 100 динара.

У току 2021. године низом акција омогућили смо нашим суграђанима да се упишу у Библиотеку по повлашћеним ценама уписа или преко одређених удружења да њихов упис буде бесплатан. Поводом Светосавске недеље у јануару, Дана библиотеке у јуну месецу и Дечије недеље у октобру, као и сваке године, организовани су уписи по сниженим ценама. Традиционално, већ неколико година уназад чланови Удружења оболелих од мултипле склерозе, затим Међуопштинске организације глувих и наглувих и чланови удружења „Родитељство плус“ учлањују се и користе услуге Библиотеке бесплатно. Врањски библиотекарски још једном потврђују да својим професионалним, социјално одговорним и хуманим односом према корисницима утичу на подизање угледа струке и институције.

Путем дописница библиотекарски Позајмног одељења обавештавали су неажурне кориснике о невраћеној библиотечкој грађи у последње три године. Овом акцијом на полице наше Библиотеке је враћено око 450 књига.

Најчитаније књиге домаћих аутора:

1. „Његове беле рукавице“ Јелена Бачић Алимпић,
2. „Савин осветник“ Весна Дедић,
3. „Дукат за лађара“ Стојиљковић Дејан.

Најчитаније књиге страних аутора:

1. „Дечак из шуме“ Харлан Кобен,
2. „Светло у прозору“ Лусинда Рајли,
3. „Поново своја“ Нора Робертс.

Дечје одељење Библиотеке „Бора Станковић“ у Врању, током претходне године, радило је у прилично измењеним условима. Иза нас је још једна година препуна изазова, тешкоћа и проблема које је условила пандемија коронавируса. Свакодневно смо се суочавали са бројним изазовима, али смо захваљујући умећу и снази запослених успели да се прилагодимо новонасталој ситуацији.

Фонд дечијег одељења броји укупно **17.545** књига по Cobiss-у. Укупан број регистрованих корисника на крају године је **449**. Од тог броја 9 корисника је из категорије предшколског узраста, а 440 из категорије

ученика основних школа. Што се тиче посета чланова, одељење је посећено 2168 пута. (у број посета рачунају се само они корисници којима је очитана картица, иначе било их је више).

Дечје одељење је у 2021. години постало богатије за 474 књиге. Од тог броја путем куповине набављено је 221 књига, из откупа 219, поклон 26 и из старог фонда је 8 књига.

Набавка по групама изгледа: 0 - 3; 087.5 - 30; 1 - 9; 2 - 3; 3 - 1; 5 - 6; 6 - 2; 7 - 25; 8-378(8д-375, 8с-3); 9 - 17.

Најчитанији наслови у 2021. години на Дечјем одељењу су:

Од домаћих аутора:

1. „О дугмету и срећи“ Јасминка Петровић,
2. „Кад си мета пубертета – само за девојчице“ Николета Новак,
3. „Једрењак у кукурузу“ Златко Васић.

Од страних аутора:

1. „Грицко: чудовиште из књиге“ Ема Јарлет,
2. „Исидора Мун иде на камповање“ Харијет Манкастер,
3. „Миш у Африци, Дами Елизабета“ Џеронимо Стилтон.

Програмске активности:

Културно-просветна и духовна манифестација „Светосавска недеља“ у периоду од 21.01.2021. до 27.01.2021. године, одржана је са различитим програмским садржајима. Цена уписа на Дечјем одељењу била је снижена на 200,00 динара за основце и предшколце. Библиотека је 24.01.2021. године, организовала видео сусрет на Facebook страници манифестације, под називом „Разговор с поезијом“. Учесници сусрета били су млади завичајни песници: Александра Јовановић, Стеван Милошевић и Немања Стојковић Блеки. Они су том приликом деца говорили своје стихове и одломке из награђиваних дела.

Национални дан дечје књижевности обележен је 28.02.2021. године. У холу Библиотеке приређена је изложба са најактуелнијим и најтраженијим насловима у протеклом периоду.

Библиотека је 31.03.2021. године обележила 145 година од рођења великана српске књижевности, Боре Станковића. Дечје одељење посетила је учитељица Љиљана Поповић са ученицама првог разреда који су се упознали са радом нашег одељења.

Поводом **Међународног дана књиге за децу**, који се обележава више од пола века, 02.04.2021. године, организована је изложба у холу Библиотеке. Овом приликом скренута је пажња јавности на потребе најмлађих читалаца и промовисана дечја књижевност и читање.

Светски дан књиге и ауторских права обележен је 23.04.2021. године. То је дан смрти Мигела де Сервантеса, писца првог модерног романа и дан рођења и смрти једног од највећих писаца свих времена, Вилијама Шекспира.

Одељење IV/5 основне школе из Доњег Нерадовца посетило је нашу Установу 18.06.2021. године. Ученици су разгледали најактуелнија издања, упознали су се са начином рада и организацијом фонда Дечјег одељења, као и са правима и обавезама корисника Библиотеке.

У јуну је наша Установа обележила 142. годину од оснивања. Тим поводом корисници су имали могућност да се упишу по упола сниженој цени.

Током летњих месеци деца су углавном позајмљивала лектире, а уочено је и веће интересовање за најновија издања домаћих и страних дечјих аутора.

Ученици III/3 ОШ „Јован Јовановић Змај“, са учитељицом Биљаном Јовановић и школским библиотекарком Славицом Здравковић, у посети Библиотеци дана 08.09.2021. године. Повод је **Међународни дан писмености** који се обележава од 1966. године. Овим путем скренута је пажња јавности на важност писмености и образовања за појединца, заједницу и друштво.

За срећан почетак нове школске године, врањски завичајни песник Жикица Димитријевић, посетио је истурено одељење у Вртогошу, где се говорио своје стихове, дружио са основцима.

У периоду од 04.10.2021. до 10.10.2021. године, одржана је **Дечја недеља** под слоганом „Дете је дете да га волите и разумете“. Слоган је инспирисан стиховима Љубивоја Ршумовића. Циљ је уједињење свих друштвених актера како би се континуирано побољшао положај детета. Ученици основних и средњих школа имали су могућност да се упишу по сниженој цени, са попустом од сто динара.

Поводом **Октобра - Месеца књиге**, од 15.10.2021. до 31.10.2021. године, предшколци, основци и средњошколци могли су да постану чланови наше Библиотеке са попустом од 30%.

У новембру и децембру, Дечје одељење је постало богатије новим насловима са овогодишњег Међународног београдског сајма књига.

Током године, полазници ПУ „Наше дете“, посећивали су повремено Библиотеку са својим васпитачицама. Деца су се највише

радовала најновијим издањима сликовница које је Дечје одељење набавило у приличном броју.

У холу Библиотеке и на Дечјем одељењу редовно се постављају изложбе књига поводом значајних датума и догађаја, нови наслови, затим изложбе дечјих цртежа, честитки и радова.

Дечје одељење редовно прима „Политикин забавник“. На овом одељењу постоји могућност резервације жељеног наслова, уколико је књига на читању.

Завичајни фонд Библиотеке данас има **3.479** монографских публикација. Број приновљених јединица монографских публикација у последњој години је 149. Број часописа је увећан за 4 јединице и 2 музикалије. Прикупљена је некњижна грађа у обиму: 45 плаката, 20 прес клипинга, 25 каталога и 15 јединица ситног документационог материјала (програми и позивнице). Успостављена је сарадња са појединцима из града и иностранства и сакупљено је 100 фотографија из живота Врања, скенираних или пренетих у електронској форми.

Огроман је значај прикупљања, систематизовања, чувања и коришћења свих докумената из наше ближе и даље прошлости, стручне грађе везане за Врање и околину. Разнородни завичајни материјал је адекватно смештен, захваљујући, пре свега, обновљеном инвентару (нови дрвени и метални ормани и фијокаре). Током 2021. године Завичајно одељење је наставило рад са својим чланством и посетиоцима, као и активности на очувању и обогаћивању завичајне грађе и поред неповољне епидемиолошке ситуације. Корисницима је достављана у електронској форми скенирана и дигитализована књижна и некњижна грађа. Углавном је скенирана грађа студентима (петнаесторо студената је захтевало ову услугу), скениране су фотографије, рукописи и разгледнице. За потребе радова докторима наука (њих четворо) скениране су фотографије, стручна литература, водичи и ситан документациони материјал. Сестринству манастира Свети Стефан који се налази у селу Горње Жапско скенирана је стручна завичајна грађа. За потребе корисника мастер, семинарских и дипломских радова у току године скенирана је некњижна грађа и то: 20 фотографија, 15 разгледница, 10 рукописа, 30 јединица ситног документационог материјала, 10 плаката и позивница, завичајна периодика и 35 чланака.

Библиотекарка Завичајног одељења Сања Бундало је узела учешће на стручном скупу „Жички сабор библиотекара“ и представила свој рад „Јавна библиотека „Бора Станковић“ Врање – стратешки партнер у развоју културног туризма града Врања“. Организатори скупа су биле

Народна библиотека „Стефан Првовенчани“ из Краљева и Народна библиотека „Др Душан Радић“ из Врњачке Бање, уз подршку Министарства културе и информисања РС. Тема скупа је била „Библиотеке и културни туризам“ са цињем да се представе различите могућности којима библиотеке располажу и које доприносе развоју туристичке привреде, конкретно културног туризма.

Часопис „Корак библиотеке“ у овогодишњем (шестом по реду) броју је објавио рад Сање Бундало „Сарадња библиотека и музеја са освртом на сарадњу Јавне библиотеке „Бора Станковић“ и Народног музеја Врање“.

Библиотекарка Завичајног одељења Сања Бундало је учествовала на састанцима Секције за каталогизацију БДС-а, као заменик секције је водила записнике и прослеђивала их члановима и управи друштва. Од ове године је члан и радне групе специјалних фондова у Секцији за каталогизацију БДС.

У току 2021. године, библиотекарка Завичајног одељења, Сања Бундало, је на основу члана 48. Став 2. Закона о библиотечно-информационој делатности (Сл. гласник РС, број 52/2011 и 78/2021) и Правилника о ближим условима за стицање виших стручних звања у библиотечно-информационој делатности (сл. гласник РС, бр. 22/2013) испунила услове и Одлуком републичке комисије стекла више стручно звање – виши дипломирани библиотекар.

Рад **Стручног одељења** у 2021. години базирао се на раду са корисницима стручног фонда. Осим по структури, овај фонд је специфичан и по томе што се стручна литература користи у Читаоници и не износи из Библиотеке, са изузетком појединих популарнијих наслова којих има у више примерака. У 2021. години највећи број коришћених књига је из области књижевне критике, приручне литературе, историје, лингвистике, медицине и популарне психологије. **Урађена је укупно 21 међубиблиотечких позајмица** и то:

За наше кориснике 12 позајмице:

- из Народне Библиотеке Србије – 9 позајмица
- из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ – 1 позајмица
- из Библиотеке „Радоје Домановић“ Лесковац – 2 позајмице

Наша библиотека је послала 9 позајмица на захтев следећих библиотека:

- Библиотеке „Радоје Домановић“ Сурдулица – 2 позајмице;
- Универзитетске библиотеке „Никола Тесла“ Ниш – 2 позајмице;
- Народне библиотеке „Стеван Сремац“ Ниш- 1 позајмица;
- Народне библиотеке „Јефимија“ Трстеник- 1 позајмица;

- Народне библиотеке „Десанка Максимовић“ Власотинце – 1 позајмица;
- Народне библиотеке „Карло Бијелицки“ Сомбор – 1 позајмица;
- Народне библиотеке „Вук Караџић“ Пријепоље – 1 позајмица.

Фонд у овом одељењу сада броји **25.724** књиге. Године 2021. књижни фонд је увећан за 444 књиге, куповином и поклоном Министарства културе и других извора. Фонд се богати и веома брзо мења структуру, јер би у супротном једном делу стручног фонда запретила опасност од неактуелности и застаревања.

Одељење периодике је у 2021. години наставило послове на евидентирању, физичкој обради и инвентарисању текућег прилива серијских публикација. Радило се и на сређивању и инвентарисању старог фонда.

На Одељењу периодике смештен је фонд од **283** наслова а инвентарисано је приближно **8 609** свезака серијских публикација. Такође, у оквиру овог фонда налази се и **14** наслова новина од којих је инвентарисано **170** укоричених годишта. Фонд серијских публикација обухвата:

- дневну штампу,
- недељну штампу,
- стручне часописе из области науке, културе и уметности,
- стручне часописе из библиотекарства,
- зборнике радова, годишњаке, алманахе, календаре.

Структура фонда по УДК групама:

- 0 - Општа група – 43 наслова
- 1 - Филозофија. Психологија - 11 наслова
- 2 - Религија. Теологија - 18 наслова
- 3 - Друштвене науке – 54 наслова
- 5 - Природне науке. Математика – 8 наслова
- 6 - Примењене науке. Медицина. Техника – 14 наслова
- 7 - Уметност. Музика. Спорт – 19 наслова
- 8 - Књижевност. Лингвистика. Језик – 103 наслова
- 9 - Географија. Историја – 13 наслова.

Фонд Одељења периодике се у 2021. години попуњавао углавном поклонима, претплатом и куповином. У 2021. год. фонд Одељења периодике је обогаћен са **28** наслова. Укупан број свезака приновљених у 2021. години је **86**. Добили смо часописе који су искоришћени за попуну постојећих збирки, али и наслове које Библиотека није имала у свом фонду (5 наслова). Највише је часописа из књижевности - 14 наслова, из

опше групе – 6 наслова, из области друштвених наука - 4 наслова, из области природних наука - 1 наслов, из области пољопривреде - 2 наслова и 1 наслов из области уметности.

У 2021. години настављен је рад и на сређивању, инвентарисању и физичкој обради укоричених комплета новина које се чувају у депоу за периодику. Током 2021. године инвентарисана су 16 годишта Политике (од 1992. до 2007. год.).

Читаоница за штампу је након скоро годину дана прекида рада због епидемиолошке ситуације, поново отворила врата за своје кориснике, фебруара 2021. год. До краја године, читаоницу је посетило око 420 корисника а прочитано је приближно 490 примерака дневне и недељне штампе. За потребе читалаца, Библиотека набавља 5 наслова дневних новина: Вечерње новости, Блиц, Данас, Политику, Спортски журнал и 3 наслова недељних новина: Нин, Време и Политикин забавник. Политика и Блиц се чувају ради укоричавања. Започето је укоричавање три годишта Политике (2018- 2020) и три годишта Нин-а (2017- 2020).

Од ове године, у саставу Одељења периодике ради и Интернет читоница са 5 рачунара. Тиме се корисницима даје могућност приступа Интернету и коришћења основног Office пакета. Рачунари су старије генерације и са застарелим оперативним системом WINDOWS XP. Сви чланови библиотеке могу бесплатно да користе Интернет читаоницу два сата дневно. Нашим корисницима пружамо и услуге скенирања и штампања.

Број корисника у **Интернет читаоници** у 2021. години: **21**

Број посета током 2021. године: **1731**.

У наредној години, поред свакодневних послова око сређивања, обраде и инвентарисања серијских публикација, требало би више пажње посветити и популарисању фонда овог Одељења (сталним поставкама нових бројева часописа, промоцијом неких часописа, тематским изложбама поводом различитих догађаја).

Читаоница за научни рад броји 30 читалачких места, што понекад не задовољава потребе наших чланова, с обзиром на њихово интересовање за рад у Библиотеци, имајући у виду да је то пре свега студентска и средњошколска популација. Читаоница у 2020. години броји укупни фонд од **2.855 књига** (приновљено 50).

Амерички кутак у 2021. години је организовао 143 програма, углавном конверзацијских програма на енглеском језику. Програми су дотакли и друге актуелне теме, један програм са посебним фокусом на

медијску писменост и један програм са темом женског предузетништва. Укупно 4 групе полазника бесплатно су похађале курсеве енглеског језика у 2021. Због актуелне епидемије Ковида, део програма се одржао путем интернета, а један део програма и уживо уз поштовање свих прописаних мера. Укупан број људи који је присуствовао програмима Америчког кутка у 2021. је **632**.

У 2021. Амерички кутак је имао **2.991 члана**. Од тог броја 310 чланова је активно користило услуге Кутка, у смислу да су изнајмљивали књиге и часописе и посећивали програме Кутка. Фонд је **3.585 књига**, од тога **3.079 наслова**. У 2021. АК је повећао свој фонд за 4 књиге. Током 2021. године, Амерички кутак је био претплаћен на **14 наслова часописа**.

Сви програми Америчког кутка су бесплатни за чланове кутка, а учлањење је такође бесплатно.

Мрежа огранака

Библиотека има развијену мрежу од 5 стационираних огранака. Наиме, четири огранка су у насељеним местима општине (Врањска Бања, Ратаје, Вртогош, Власе) и један у градском подручју - Доње Врање.

Огранак у Врањској Бањи – На Одељењу Библиотеке у Врањској Бањи у 2021. било је уписано **219** корисника наших услуга. Огранак има електронску базу података БИБЛИО и кориснички програм. У 2019. години потпун фонд огранка је унет у СОBISS базу. Број прочитаних књига је **1.815** од којих 999 наслова писаца за одрасле, а 751 дечијих књига и 65 из осталих области.

Структура чланова је веома разноврсна. Поред предшколаца и ученика, који чине већину наших чланова, постоји доста интелектуалаца, као и пензионера. Лети установу посети и понеки туриста.

Дневна и недељна издања новина и часописа које Библиотека набавља су: Вечерње новости и Печат.

Одељење у Врањској Бањи отворено је 1963. Од тада наша Библиотека је променила више локација, да би 2014. потпуно престала са радом. 26. јануара 2019. поново почиње са радом. И тада је одлучено да упис у Библиотеку буде бесплатан за кориснике свих категорија.

У овом тренутку наше Одељење располаже са **10.177** књига. У току 2021. године приновљено је 609 књига (куповином - 17 књига, откупом МК – 326, поклоном – 163, стари фонд – 2, сопствено издање – 1). По групама то би било овако: 0 – 8; 087.5 – 20; 1 – 21; 2 – 92; 3 – 41; 5 – 20; 6 – 9; 7 – 26; 8 – 613 (8п – 369; 8д – 183; 8с – 61); 9 – 27.

Библиотека је током 2021. године, у ограниченим условима због новонастале ситуације изазване појавом вируса, због чега није била у могућности да реализује све планиране активности са својим корисницима као претходних година. Једна од активности коју су библиотекарски одељења у Врањској Бањи ипак успели да организују, у јуну месецу 2021. године, је награђивање *Најчитаоца године*, у оквиру прославе Дана Библиотеке, када је обележена 142. годишњица од оснивања установе. Најактивнији читаоци су били Марта Милосављевић, ученица IV разреда ОШ „Предраг Девецић“ и Горан Јанчић, возач.

Најчитаније књиге у 2021. години за одрасле читаоце су:

- Неки други живот – Јелена Бачић Алимпих
- Ванила и чоколада – Зева Казати Модичани,

док су за децу најчитанији били наслови:

- Одростање једне клинке – Наташа Панић
- Бетмен; Човек који се смеје – Ед Брубеджер

Чланови Библиотеке могу резервисати књигу коју желе и да тако брже и сигурно дођу до жељеног наслова. Тако је у 2021. години било 27 резервације нових наслова, као и актуелне лектире. Трудимо се, колико је у нашој могућности, да пратимо експанзију издавачке продукције, тако да се на нашим полицама може наћи најмање један примерак актуелних издања.

Огранак у Доњем Врању располаже простором од 240m². Књижни фонд, након завршене аутоматске обраде броји **16.482** књиге. Укупан број регистрованих корисника на крају 2021. године је **204**. Новорегистрованих корисника је 98. Структуру корисника чине: деца предшколског узраста – 2, ученици основних школа -124, ученици средњих школа- 22, студенти- 6 и остали- 49. Већину корисника библиотеке чине деца школског узраста.

Број приновљених књига је **462**. Одељење прима четири наслова периодике: Вечерње новости, Политика, Политикин забавник и Нин. Број издатих књига у 2021.години је **1.757**, од чега је 935 укупан број коришћених монографских публикација за децу.

Дневна фреквенција корисника штампе је 3-5 посета. Од дневних наслова периодике у Огранак стижу Вечерње новости и Политика, а од недељних Нин и Политикин забавник.

Увођењем резервација, омогућено је корисницима да у што краћем року дођу да жељене књиге.

Библиотека је отворена за кориснике током целог дана, од 8-19 сати, а суботом од 8 до 13.

Огранак у Ратају располаже фондом од **5.609** књига. Библиотечку делатност обавља библиотекар са положеним стручним испитом. Библиотека користи просторије од 50 м² у дворишту ОШ “Бранислав Нушић” (зграда старе школе). Сарадња са школом „Бранислав Нушић“ у Ратају, чију просторију користи Библиотека „Бора Станковић“ за рад свог Огранка, протиче у одличној атмосфери на обострано задовољство, као и са осталим, присутним државним субјектима у окружењу.

Библиотека је отворена за кориснике током целе радне недеље. У току 2021. године Укупан број активних, регистрованих корисника је **296**, док је број новоуписаних корисника 154. Структуру чланства чине предшколци (16), ученици основног образовања (117), средњошколци (48), студенти (30), радници у непосредној производњи (2), радници у друштвеним делатностима (29), осталих (54).

Број коришћених публикација у 2021.години је **1.056**. Ове године фонд је обogaћен са **172** књиге.

Библиотекар овог одељења активно учествује у активностима на популаризацији књиге и читања, посебно са ученицима нижих разреда основне школе, затим са корисницима ромске националности, децом са посебним потребама и старијим корисницима. Библиотека је врло пријатан кутак и место где се размењују и добијају информације, литература, место где се учи и шири знање. Услуге комплетне рачунарске опреме, доступне су свима, како мештанима тако и ђацима, запосленим и пензионерима.

Огранак у Вртогошу броји фонд од **4.875** књига. У претходној години, огранак је због ситуације са коронавирусом радио редуковано. Библиотечка просторија се налази у оквиру ОШ “1. мај” у Вртогошу. Како је рад школа у протеклој години био обустављен и настава прешла у онлајн окружење, били смо принуђени да и рад огранка сведемо на минимум. У 2019. години потпун фонд огранка је унет у COBISS базу. Огранак је 2021. године имао **66** корисника, од којих су већина ученици и наставници школе под чијим кровом библиотека ради. Укупан број регистрованих корисника на крају последње године је 416.

Број коришћених публикација је **1.046**. Број приновљених књига у одељењу је **52**. Најчитаније су дечије књиге:

- Занимљиве грађевине – Тијана Крстић,
- Петсон и Финдус праве ауто – Свен Хурдквист,
- Ема и чаробна врпца – Жили Камел.

Огранак у Власу једини је од огранака наше библиотеке који није радио у претходној години и који има најнеповољније услове за рад. Наиме, библиотечка просторија се налази у саставу зграде Основне школе “20. октобар”, окренута је ка северу и веома је хладна. Школа има централно грејање, али у овој просторији радијатори се залеле и искључени су из система. Један калорифер не може да греје просторију од 38м². Због, овако лоших и неадекватних услова за рад, године, радница је из огранка пребачена у матичну библиотеку.

Огранак има добру структуру фонда који броји **5.025** књига, али се он није користио ни у 2021.години. То је штета за ученике који би због сиромашне школске библиотеке могли више времена да проводе у Огранку, листајући занимљиве наслове, речнике и енциклопедије.

Коначно решење би можда требало тражити у пресељању Огранка у неку другу просторију, када се и ако се створе услови за то. За сада, Огранак у Власу не ради.

1. НАБАВКА И ОБРАДА КЊИГА

Јавна библиотека у Врању књижну грађу набавља куповином, разменом, поклоном и претплатом. Библиотека је у 2021. години набавила укупно **3.255** књига. Јавна библиотека „Бора Станковић” Врање, данас има у свом фонду укупно **135.047** књига (62.188 записа). Одељење обраде је стручно обрадило и унело у електронску базу података све набављене књиге.

Начин набавке:

- куповина књига 846
- поклон 829
- стари фонд 42
- сопствена издања 7
- откуп МК 1.531

Обим средстава из буџета Града Врања намењених куповини књига и периодике у Јавној библиотеци у Врању је већ годинама недовољан и има тенденцију смањења. Недостатак средстава за набавку само се делимично надокнађује поклоном Министарства културе Републике Србије, као и прибављањем донација у чему Библиотека има континуирану активност.

4.1.Рад у систему узајамне каталогизације - COBISS

Библиотека у Врању је 2009. године, на основу препоруке Народне библиотеке Србије и Министарства културе Републике Србије, а у интересу бржег и ефикаснијег библиотечког пословања, приступила јединственом систему COBISS.SR који омогућава централизовану обраду библиотечке грађе, као и приступ библиографским записима о грађи свих библиотека учесница у систему, односно узајамну каталогизацију.

Програмски пакет – COBISS-Коoperativni online bibliografski sistem i servisi, је флексибилнији од досадашњег БИБЛИ-а и омогућава да сами корисници претражују базе података библиотека на широј територији. Нови програмски пакет изискује и побољшање досадашње рачунарске мреже, већа материјална улагања, као и даљу едукацију радника. Едуковани радници за рад у овом новом и садржајнијем програму су унели већину фонда у нови систем, а унос целокупног фонда планирамо да се заврши у текућој години. Библиотека у Врању, од 1. јула 2019. године, инсталирала је и сегмент COBISS3/Позајмица.

Библиотека је укључена у систем узајамне каталогизације у Србији и корисник је програмске опреме – COBISS од средине 2009. године када је и започела унос библиографских записа у локалну базу података. До сада, од 2009. год. 12 библиотечких радника похађало је курс *Прелазак на COBISS 3/Каталогизацију* и добило лиценцу за узајамну каталогизацију. Библиотека располаже са шест приступа систему чиме је омогућен истовремени рад више каталогизатора на стручној обради грађе у програму COBISS током радног времена библиотеке: монографских и серијских и рад са корисницима.

До краја 2021. године Библиотека је у локалну базу података у програму COBISS унела укупно **62.188** библиографских записа (креираних и преузетих) монографских публикација, а укупан број књига у локалној COBISS бази је **135.047**.

COBISS представља организациони модел повезивања библиотека у библиотечко-информациони систем са узајамном каталогизацијом, узајамном библиографско-каталогском базом података COBISS и локалним базама података библиотека учесница. Преласком на COBISS корисницима је омогућено претреживање база података библиотека на територији целе Србије (и шире) чиме смо постали део пројекта Виртуелна библиотека Србије.

Библиотека је информационе инструменте водила паралелно и у претходном програму BIBLIO и у новом програму COBISS.

Стручна обрада фонда монографских и серијских публикација ради се у сагласности са законским и подзаконским актима који регулишу ову материју у библиотекарству Србије.

Ревизија се ради у роковима и на начин који прописује *Закон о библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник РС, бр.52/11)*, односно *Правилник о инвентарисању, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, као и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима (Сл. гласник РС, бр.47/13)*. Одлуком директора (бр.759 од 03.11.2020. године) о спровођењу поступка редовне ревизије и отписа библиотечко-информационе грађе и извора у Установи Јавна библиотека „Бора Станковић“ у Врању формирана је комисија, одређени рокови и методе обављања ревизије. **Планирана ревизија** обухватиће ревизију целокупног фонда монографских публикација у централном одељењу и огранцима. Протеклих година се је интензивно радило на уносу свих фондова у узајамну електронску базу података. Тај посао се приводи крају, будући да је остао још само унос фонда у истуреном одељењу у Власу. Након тога, ће се овај сложени посао окончати и приступиће се презентирању резултата ревизије и састављању записника.

4.2 Легат Драгана Мининчића Циге

Познати библиофил, издавач и књижар Драган Мининчић Цига део своје богате, личне библиотеке поклонио је Јавној библиотеци „Бора Станковић“ у Врању, са жељом да свом родном граду и будућим поколењима дарује вредну збирку, која ће свима бити од користи. Потписивањем Уговора о поклону са легатором, врањска Библиотека је постала поклонопрималац Легата Драгана Мининчића Циге. Драгоцен поклон увећао је фонд Библиотеке за 1287 монографских публикација, једанаест наслова серијских публикација и седам уметничких слика. Посебан куриозитет легата представљају публикације са посветама аутора, које је Мининчић добијао на поклон од својих пријатеља, великана српске писане речи. Свечана предаја књижевних дела и уметничких слика из приватне колекције познатог Врањанца уприличена је 29. јануара 2020. године у просторијама наше Библиотеке, у оквиру обележавања манифестације Дан града.

Целокупна грађа је одмах по пријему евидентирана и обрађена у узајамној каталошко-библиографској бази – COBISS.SR, чиме је постала доступна и претражива на свим нивоима које захтева Међународни стандардни библиографски опис монографских публикација ISBD(M) и

Међународни стандардни библиографски опис серијских публикација ISBD(S). Публикацијама из легата додељена је сигнатурна ознака ДМЦ (иницијали легатора), како би се разликовале од остатка фонда. Класификација је рађена према систему Универзалне децималне класификације – УДК. Легат је смештен као целина у Матичном одељењу, видно обележен и издвојен у пет застакљених ормара од пуног дрвета, који су наменски прављени. Књиге из легата се не износи ван Библиотеке и могу да се користе само у читаоници. Амбијенталну целину употпуњују и уметничких слика.

Библиотека се примањем поклона обавезује да чува, стара се и одржава легат, презентује и популарише грађу из легата у складу са савременим библиотечким стандардима и тиме доприноси очувању писане баштине на овим просторима. Легат је оплеменио и обогатио књижни фонд Библиотеке и постао његова непоновљива и уникатна целина, коју до сада Библиотека није поседовала. У легату су прва издања дела Боре Станковића и Јована Хаџивасиљевића, затим књиге о гајењу кудеље у Врању, од највећег значаја за завичај, етнологска, антрополошка и историјска истраживања.

4.3. Реализације пројекта „Презентација Легата Драгана Мининчића Циге културној јавности“

Библиотека „Бора Станковић“ у Врању је у 2021. години реализовала пројекат „Презентација Легата Драгана Мининчића Циге културној јавности“. Пројекат садржи обраду и презентацију грађе путем изложбе и каталога и има за циљ промоцију и унапређење услуга ЈБ „Бора Станковић“, као и ширење спектра библиотечких услуга кроз допринос истраживању локалне културне историје. Пројекат доприноси оптималном позиционирању Легата у културној јавности као целине која је нова и репрезентативна у Библиотеци. Идеја је да се изложбом јавности презентује поклон збирка, коју је господин Драган даривао Библиотеци.. Организацијом изложбе и штампањем каталога вредни фонд се износи на светлост дана и читалачкој јавности, потенцијалним истраживачима и културним посленицима презентује благо које се налази у оквиру Легата.

Имајући у виду значај, богатство, разноврсност грађе и садржај пројекта Комисија Министарства културе и информисања је одлучила да пројекат подржи са 565.800 динара, док је Град Врање учествовао са 170.920,00.

Пројекат „Презентација Легата Драгана Мининчића Циге културној јавности“ представља сублимацију рада на Легату који је познати

Врањанац поклатио Библиотеци „Бора Станковић“. Као резултат рада пројектног тима, на челу са директором Зораном Најдићем, јавности се презентује изложба (са илустрованим каталогом који је прати) и монографска публикација *Каталог Легата Драгана Мининчића Циге у врањској библиотеци*.

Изложба као визуелни информациони инструмент, износи на светлост дана јединствену библиотечку колекцију која се налази на полицама врањске библиотеке и упознаје културну јавност са драгоценим и ретким садржајем ове збирке. Циљ изложбе и илустрованог каталога који је подржава је да се, осим изношења оригиналног материјала и представљање легатора, створи атрактивна, интерактивна визуална поставка која има едукативни и афирмативни карактер.

Каталог Легата Драгана Мининчића Циге у врањској библиотеци капитално је издање Библиотеке „Бора Станковић” у Врању, које библиографски обрађује вредну, легатску збирку књига и периодике, непоновљиву и јединствену целину. Каталог је настао као резултат двогодишњег обимног посла од пријема, разврставања, инвентарисања, обраде, стручне и предметне класификације до провере каталожких записа за монографске и серијске публикације, исписа библиографије из базе података, исписа регистара и формирања спискова грађе. Врањска библиотека се са великим поносом и задовољством стара, чува и представља јавности садржај ове уникатне, непоновљиве легатске целине, која је сада систематизована и сабрана међу корице Каталога.

Рецензент изложбе и Каталога је др Дејан Вукићевић, библиотекар саветник – Водитељ фонда старе, ретке и минијатурне књиге у Народној библиотеци Србије.

2. КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека у Врању је и поред тешке епидемиолошке ситуације, у последње две године, наставила да успешно остварује развијену делатност на плану популарисања књиге и читања. Током 2021. године Библиотека је организовала низ програма и манифестација. Програми обухватају књижевне вечери, сусрете, трибине и изложбе. Библиотека негује и има развијену сарадњу са другим установама културе и образовања у граду Врању, али и на територији целе Србије. Сви одржани програми (гостовања књижевника, манифестације, радионице, изложбе и трибине) реализовани су се уз примену свих епидемиолошких мера које су одредиле стручне службе, а односе се на дезинфекцију, ношење

заштитних маски, као и на максималан дозвољен број посетилаца и одржавање предвиђене физичке дистанце у публици. Посетиоци су били у обавези да да поштују све прописане мере и буду одговорни према себи и другима. Мањи број таквих активности одржан је у онлајн формату.

ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ

1. Видео сусрет на Facebook страници манифестације „Светосавска недеља“ под називом „Разговор с поезијом“. Учесници сусрета били су млади завичајни песници: Александра Јовановић, Стеван Милошевић и Немања Стојковић Блеки (24. јануар 2021.године).

2. Књижевно вече у оквиру којег су се представили песници из Врања: Жикица Димитријевић, Миле Костић и Мирослав Манасијевић (26. јануар 2021.године).

3. Изложба добитника НИН-ове награде за 2020. годину – Светислав Басара (5. фебруар 2021.);

4. Изложба поводом обележавања 145. година од рођења великана српске књижевности – Боре Станковића (31. март 2021.);

5. Изложба поводом Међународног дана књиге за децу (2. април 2021.)

6. Изложба поводом обележавања Светског дана књиге и ауторских права (23. април 2021.)

7. Представљање дигиталне библиотеке „Велики рат“ и других дигиталних библиотека које поседују грађу о Србији у Првом светском рату (18. јун 2021. године)

Гост: Немања Калезић, начелник Одељења обавезног примерка

8. Књижевно вече са Божом Копривицом

Модератор: Ружица Марјановић, професор књижевности у Ужичкој гимназији (19. јун 2021.године)

9. Књижевно вече- гости: Румена Бужаровска и Алмир Алић

Модератор: Ружица Марјановић, професор књижевности у Ужичкој гимназији (21. јун 2021.године)

- 10. Уручивање награда најбољим читаоцима у претходној години.**
(21. јун 2021. године)
- 11. Изложба поводом обележавања 4. јула- Дана антифашистичког устанка народа Србије у Другом светском рату 1941–2021.** (5. јул 2021. године)
- 12. Књижевно вече са Ламијом Бегагић**
Модератор: Ружица Марјановић (27. август 2021.)
- 13. Књижевно вече са Марком Томашем**
Модератор: Ружица Марјановић (28. август 2021.)
- 14. Дружење врањског песника Жикице Димитријевића са основцима у Вртогошу поводом почетка нове школске године** (2. септембар 2021.)
- 15. Промоција романа „Сенке предака“ Беке Митић Ристић**
Модератор вечери: Валентина Матушко (8. септембар 2021.)
- 16. Промоција књиге „Non imprimatur ili Cenzura u bibliotekarstvu i izdavaštvu“ аутора др Дејана Вукићевића**
Разговор са аутором водила Драгана Милуновић, заменица управника НБС (22. септембар 2021.)
- 17. Трибина „Страдања и сећања“** (2. новембар 2021.)
Организатор трибине: Музеј жртава геноцида
Говорници: др Драган Цветковић, музејски саветник Музеја жртава геноцида, др Ненад Антонијевић, музејски саветник Музеја жртава геноцида и Бојан Арбутина, кустос Музеја жртава геноцида
- 18. Промоција књиге „Грчари света“ аутора Катарине Антонијевић**
Гости: Жикица Димитријевић (издавач), проф. Бранка Марковић (рецензент) и песник Мирослав Манасијевић (рецензент).
Модератор: Ана Митић Стошић (2. децембар 2021.)
- 19. Изложба „Неми сусрет“** поводом 60 година од доделе Нобелове награде за књижевост Иви Андрићу, посвећена његовом стваралаштву (10. децембар 2021.)

6. ОСТВАРИВАЊЕ МАТИЧНИХ ФУНКЦИЈА

Библиотека остварује матичне функције на подручју Пчињског округа и делимично Косовско-поморавског округа. У матичној служби Библиотеке у 2021. години радила су два дипломирана библиотекара са положеним стручним испитом.

Обављајући Законом о библиотечкој делатности поверене послове, Матична библиотека „Бора Станковић” Врање, радила је у 2021. години на редовним матичним пословима као што су: вођење регистра библиотека, вођење каталога библиотечке грађе, надзор над стручним радом библиотека, пружање стручне помоћи библиотекама, старање о стручном усавршавању кадрова за обављање библиотечке делатности, праћење и проучавање стања, потреба и услова рада и предлагања мера за унапређивање библиотечке делатности.

6.1 Вођење регистра библиотека

Библиотека “Бора Станковић” као матична библиотека установила је и води регистар библиотека Пчињског округа ажурно и сагласно Правилнику о садржини и начину вођења регистра библиотека (Сл.гласник РС, бр.63/94). У регистар је уписано: 7 народних, 1 библиотека општег типа у предузећу, 1 специјална библиотека, 13 библиотека у средњим школама, 42 библиотека у основним школама и 20 огранака народних библиотека. На плану комплетирања документације јавних библиотека за Централни регистар редовно су контактиране јавне библиотеке у циљу прикупљања нових Статута јавних библиотека усклађених са Законом о култури и Законом о библиотечко-информационој делатности и нове систематизације у јавним библиотекама. Редовно је рађена дистрибуција дописа и обавештења јавним библиотекама у округу.

Одељење за матичне послове уредно је и ажурно водило регистре библиотека и библиотечких јединица и уписала све промене које су настале у текућој години. Током овог периода иновирани су подаци који се односе на руководиоце библиотека, на књижни фонд, опрему, број запослених у библиотекама Пчињског округа.

6.2.Надзор над стручним радом библиотека

С обзиром на корона годину иза нас и измењене режиме рада библиотека (јавних, а школских поготово) готово током целе 2021. у

периоду јануар – децембар 2021. године, матичари су обавили пет стручних надзора: два надзора у општинским библиотекама (Бујановац и Владичин Хан), један надзор у библиотеци Средње стручне школе „Свети Сава“ у Бујановцу и два надзора у библиотекама основних школа (ОШ „1. мај“ у Вртогошу и ОШ „Бранко Радичевић у Владичином Хану). Извештаји о обављеним надзорима над стручним радом библиотека у Пчињском округу послати су Матичној служби Народне библиотеке Србије и Министарству културе. Са свим библиотекама на територији матичности смо били у константној онлајн комуникацији (телефоном, мејлом, видео позивима), док су физичке посете библиотекама, из безбедоносних разлога, сведене на минимум.

6.3. Стручни испит и стално стручно усавршавање библиотечко-информационих стручњака

Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске, на основу *Правилника о Програму стручних испита у библиотечко-информационој делатности, начину њиховог полагања и висини накнаде за рад чланова Комисије за полагање стручних испита (Службени гласник РС, бр. 123/12)* сваке године у два редовна испитна рока организују стручни испит за око 200 кандидата са подручја Републике. У 2021. години три кандидата из Пчињског округа су упућена на полагање стручног испита у новембарском року. Са кандидатима је обављен већи број консултација и пружена им је стручна помоћ приликом припремања испита, електронским путем им је достављена неопходна литература, упутства и помоћ у избору тема за писани рад. Неколико приправника који су обавили приправнички стаж у библиотеци (по различитим програмима) и стекли услов за полагање стручног испита, такође су, благовремено обавештени о одредбама Закона о библиотечко-информационој делатности у домену стручних испита.

С обзиром на корона годину иза нас и измењене режиме рада библиотека (јавних, а школских поготово) готово током целе 2020. у периоду јануар – децембар 2020. године, матичари су обавили два стручна надзора у општинским, јавним библиотекама у Сурдулици и Бујановцу. Извештаји о обављеним надзорима над стручним радом библиотека у Пчињском округу послати су Матичној служби Народне библиотеке Србије и Министарству културе. Са свим библиотекама на територији матичности смо били у константној онлајн комуникацији (телефоном, мејлом, видео позивима), док су физичке посете библиотекама, из безбедоносних разлога, сведене на минимум.

6.4. Пружање стручне помоћи и инструкторски рад са запосленима у библиотекама

Матична служба је у извештајном периоду обавила велики број стручних консултација и пружала стручну помоћ свим библиотекарицама из Пчињског округа, нарочито школским. Стручна помоћ у раду библиотека и у обављању појединих библиотечких послова, пружена је и у овом периоду а тицала се највише попуњавања нових електронских анкета, затим размештаја књижног фонда, предметизације, стручне обраде књига, примене УДК-а бројева и група, ревизије и отписа неактуелне библиотечке грађе, израде статистичких извештаја, књиге инвентаре библиотечке грађе. Комуникација са библиотекарицама из округа је одржавана телефонским путем и путем електронске поште. Сусрети у библиотекама су одложени за време када се стабилизује епидемиолошка ситуација и ризик од личних контаката буде сведен на минимум.

6.5. Праћење и проучавање стања и потреба делатности

Апликација за Мрежу библиотека Србије (МБС) намењена је за прикупљање, обраду и презентацију статистичких података о библиотекама у Републици Србији, који представљају основу за израду годишњих извештаја о раду библиотека. Ова апликација замењује базу у Microsoft Access-у која је коришћена од 1997. године до 2018. године. Нова база урађена је као веб апликација, смештена је на серверима Народне библиотеке Србије, а библиотекарицама јој приступају онлајн и попуњавају и претражују податке у складу са додељеним привилегијама. Сви подаци из старе базе пренети су у нову базу и могу се прегледати и претраживати, али не и мењати.

Сви подаци који се прикупљају у бази усклађени су са међународним и националним стандардима за библиотечку статистику, као и националном законском регулативом из ове области. Савремена и унапређена електронска база података веома је значајна за МБС и библиотечно-информациони систем целе Србије јер представља први и нужан корак ка успешном пословању библиотека у савременом дигиталном окружењу.

Кориснички налози подељени су у четири групе: први и највиши ниво чини „администратор система“. То је особа у МБС задужена за управљање системом (његова задужења су: отварање налога, промена лозинке, ажурирање шифарника и регистара, откључавање извештаја),

„администратор апликације“ (особе из НБС и БМС задужене за праћење рада у апликацији, а у складу са овлашћењима и територијалном надлежности), „матичар“ (библиотекари матичних служби који су задужени за контролу и исправност унетих података за библиотеке које су у њиховој надлежности), „корисник“ (особе из појединачних библиотека које попуњавају извештај). „Корисник“ извештај шаље „матичару“, „матичар“ извештај прегледа и закључује га и прослеђује „администратору“, а по потреби га враћа „кориснику“ на дораду или исправку. Администратори апликације имају увид у цео систем у складу са територијалном поделом матичности, матичари имају увид у податке за све библиотеке у свом округу, а корисник има увид само у податке о својој библиотеци.

Матичари чија су надлежност библиотеке у Пчињском округу Небојша Антић и Јасмина Кнежевић присуствовали обукама за рад у новој бази, које су одржане у НБС, а затим обуку спровели и у Библиотеци „Бора Станковић“ Библиотекари из округа су оспособљени за коришћење и адекватну употребу нове базе. Током 2020. и 2021. године у базу је унето и обрађено укупно 117 анкета (56 у 2020, и 61 у 2021. години), што представља 70 % од укупног броја библиотека. С обзиром на изузетно тешке услове рада у овој (и претходној) години и иновације у достављању података, ово је добар резултат. У електронску базу за сваку библиотеку су унети подаци о простору, фонду, набавци библиотечке грађе, о библиотечкој, рачунарској и комуникационој опреми библиотеке, затим о смештају, коришћењу библиотечке грађе и услуга, организацији библиотеке, финансирању, библиотечком кадру, завичајној збирци, стручном усавршавању библиотечког кадра.

Годишњи извештај о раду у 2020. и план рада за 2021.годину доставиле су све народне библиотеке у округу.

Такође, рађена је дистрибуција дописа и обавештења јавним библиотекама у округу.

Министарству културе и информисања РС, Народној библиотеци Србије и руководству Јавне библиотеке "Бора Станковић" достављен је годишњи извештај о активностима Матичног одељења у току 2020. године и програм обављања законом утврђених матичних функција с детаљним планом надзора и планом трошкова у 2021. години. На захтев Министарства културе достављена је информацију о стању збирки и фондова у Библиотеци „Бора Станковић“ у Врању и Листа догађаја/ манифестација за које сматрамо да су од посебног значаја за све грађане Србије. Такође, Министарству културе и информисања РС достављен је финансијски извештај о активностима у току 2020. године и захтев са

спецификацијом трошкова за реализацију програма матичних функција у 2021. години.

Народној библиотеци Србије достављени су детаљни подаци о висини средстава које је Град Врање, као оснивач Јавне библиотеке "Бора Станковић", пренео за куповину књига и периодике у току 2021. године и износ планираних средстава у буџету за 2022. годину.

Свим општинским јавним библиотекама Пчињског управног округа достављени су спискови књига из редовног Откупа Министарства културе и информисања РС, пружена помоћ у избору и детаљна упутства за реализацију овог вредног и значајног пројекта. Попуњени спискови су затим достављени Народној библиотеци Србије.

Свим јавним општинским библиотекама Пчињског управног округа достављен је допис, стандарди и предлог за набавку књига и периодике у 2022. години, с потребним износом средстава, упутством и препоруком благовременог исказивања потреба код оснивача.

Народној библиотеци Србије достављен је анкетни упитник о најчитанијој књизи у Библиотеци "Бора Станковић" у Врању у 2021. години.

У служби је урађена сагласност на именовање новопостављених в.д. директора библиотека у Бујановцу и Прешеву.

Извршена је провера и усаглашавање документације о именовањима директора са подручја матичности и њихово достављање Одељењу за матичне послове Народне библиотеке Србије.

Настављена је пракса обављања сталних стручних консултација и разговора с руководиоцима и библиотечким радницима библиотека са територије Пчињског управног округа.

Све услуге које могу да се обављају путем интернета, телефона и без физичког контакта настојаћемо да и даље одржавамо, проширујемо и унапређујемо.

6.6. Учесће у изградњи јединственог националног библиографско-информационог система

Библиотека у Врању је пуноправна чланица Виртуелне библиотеке Србије (ВБС) и корисник програма COBISS од 2009. године. Активно учествује у систему узајамне каталогизације креирањем записа у узајамну базу података COBIV, као и преузимањем библиографских записа из узајамног у локални електронски каталог. У бази доминирају записи за монографске публикације а број записа за серијске публикације и некњижну грађу је у иницијалном обиму. Закључно са 31. децембром

2021. године, Библиотека је у локалну базу података унела 62.188 библиографских записа (135.047 монографских публикација и 283 наслова серијских публикација).

У електронску базу се паралелно уносе све новопристигле публикације, а ретроактивно и преостали фонд Библиотеке. До сада је у СОBISS базу унет и обрађен целокупни фонд на Дечијем одељењу, Одељењу за одрасле, Завичајном одељењу, Стручном одељењу, као и фондови у огранцима: Доње Врање, Ратаје, Вртогош и Врањска Бања.

За сваку обрађену публикацију у СОBISS систему израђују се адекватне налепнице са подацима о локацији публикације у фонду и бар-кодovima. Записи садрже детаљне податке о фонду, поштујући међународне стручне стандарде.

Формирање електронског каталога који садржи целокупни расположиви фонд Јавне библиотеке „Бора Станковић“ Врање, што је представљало приоритет у досадашњем раду Библиотеке и чија је израда у финалној фази, био је основни предуслов, да се приступи потпуној аутоматизацији процеса позајмице. Библиотека у Врању, је у јуну месецу 2019. године инсталирала сегмент СОBISS3/Позајмица, а 2020. године је прикључен и огранак у Доњем Врању.

Корисницима Библиотеке омогућено је претраживање како постојеће локалне, тако и база библиотека у Србији и окружењу, што, између осталог, резултира све учесталијим захтевима за међубиблиотечку позајмицу.

Чврста утемељеност матичних функција у библиотечно-информационој делатности у претходним и новим законским и подзаконским актима (утврђен је њихов циљ и садржај, финансирање, носиоци и начин обављања) и у организацији матичних служби матичних библиотека основ је за формирање, функционисање и развој јединственог библиотечно-информационог система Србије.

6.7. Врањски библиотекар на XV Библионету у Лесковцу

У просторијама Народног позоришта у Лесковцу свечано је отворен XV стручно-научни скуп Заједнице матичних библиотека -Библионет 2021., чији је домаћин Народна библиотека „Радоје Домановић“. Највећи и најзначајнији скуп библиотекара Србије под називом Библинет одржава се једном годишње са циљем афирмације, промоције и унапређења делатности библиотека, као и развоја научно-истраживачког и стручног рада. Тема овогодишњег Библионета је *Библиотека од куће: изазови и*

могућности организације библиотечких услуга током пандемије. Програмски одбор Библионета 2021., међу двадесет радова библиотекара из Србије и региона који ће ове године бити представљени на скупу, одабрао је и стручни рад - *Рад врањске библиотеке током пандемије КОВИД-19*, аутора Јасмине Кнежевић и Небојше Антића. Циљ рада је да се сагледа положај и функционисање јавних библиотека током пандемије коронавируса, са посебним нагласком на активности Библиотеке „Бора Станковић“ у Врању и презентује како су се врањски библиотекари изборили са новонасталим изазовима и упркос незавидној ситуацији, прилагодили своје програме „новој нормалности“, наставили да пружају своје услуге и успешно реализују садржаје, међу којима је свакако најзначајније одржавање Библионета 2020. у нашем граду. Стручном скупу у Лесковцу присуствовало је седам стручних радника врањске библиотеке.

7. САРАДЊА СА МИНИСТАРСТВОМ КУЛТУРЕ

Библиотека је успоставила контакте са Министарством културе и та се сарадња састоји у пружању материјалне подршке у функционисању матичних функција и откупу књига, као и у финансирању одабраних пројеката.

Министарство културе РС Библиотеци „Бора Станковић” у Врању, доставља нова издања књига за претходну годину по избору Библиотеке (откуп).

Министарство културе финансира матичне послове из средстава обезбеђених Законом о буџету Републике Србије. Матична служба годишње обавештава Министарство о резултатима рада и утрошку средстава.

8. САРАДЊА СА ГРАДОМ ВРАЊЕ

Град Врање је оснивач и финансијер Библиотеке “Бора Станковић” у Врању. Деловање јавне библиотеке, као установе од виталног значаја за културу сваке локалне заједнице, директно је условљено третманом, бригом и слухом локалне управе за њен професионалан рад и континуиран развој. Осим напора саме установе и свих субјеката који је окружују (организације, предузећа, локалне интитуције, ангажовани појединци и др.) позиција библиотеке је пресудно зависна од односа локалне владе према њој. На добробит обе стране, овај однос мора бити двосмеран, добронамеран, континуиран, осмишљен и унапређиван, те

тако усмерен и прилагођен испуњењу захтева и потреба становника Врања. Успешност заједничког рада и сарадње свих актера заједнице ангажованих на пољу културе мери се степеном развијености свести локалног становништва о културним вредностима и потребама, значају формирања културног идентитета и очувања локалног културног наслеђа.

9. САРАДЊА СА ЕУТЕКОМ

ЕУТЕКА је мрежа 48 јавних библиотека широм Србије које својим посетиоцима нуде публфикације и информације о Европској унији. Ову иницијативу су заједно иницирале Делегација Европске уније у Републици Србији, Министарство културе и информисања Владе Републике Србије и Народна библиотека Србије потписивањем Меморандума о разумевању 2014. године, а овом партнерству се 2015. Године прикључила и Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије.

Главни циљ пројекта „Еутека – Европска унија у вашој библиотеци“ је пружање подршке библиотекама које желе да понуде тачне и актуелне информације о Европској унији својим корисницима. Библиотека у Врању је део пројекта. Публикације чија тематика се односи на различите аспекте живота у ЕУ налазе се у нашој Библиотеци и доступне су свим заинтересованим грађанима.

10. САРАДЊА СА МЕДИЈИМА

Сарадња са медијима, као и претходних година, се наставља поводом праћења значајних догађаја, пропагирања библиотечких фондова, подстицања грађана на читање. Новости из врањске библиотеке, осим на нашем веб сајту и фејсбук страници, шаљу се за заједнички сајт библиотека и Инфо центар општине Врање. Поред локалних медија користиле су се и могућности интернета у свим сферама библиотечке делатности. Редовно се ажурира сајт врањске библиотеке на адреси www.bibliotekavranje.co.rs.

11. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

У области библиотекарства и радних односа, делатност библиотека се регулише низом закона и подзаконских аката, почев од основног Закона о библиотечко-информационој делатности, Закона о култури, Закона о културним добрима, Закона о старој и реткој књизи, Закона о

обавезном примерку, Посебног колективног уговора за установе културе, Закона о раду РС и др.

У претходној години у Библиотеци су урађени важни документи који се тичу безбедности и мера за спречавање и сузбијање заразних болести. У складу са овим актима и у 2021. години се је одвијао редован рад у Библиотеци. Поменути акти су:

- **Процена ризика од катастрофа,**
- **План заштите и спасавања,**
- **Акт о процени ризика на радном месту на основу Закона о безбедности и здравља на раду**
- **Процена ризика Ковида 19 (Израђена на основу прописане Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразних болести)**

Процена ризика од катастрофа је израђена у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама (Сл.гл.РС, бр.87/18), Уредбом о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и Упутством о Методологији израде и садржају процене ризика од катастрофа и плана заштите и спасавања.

План заштите и спасавања је основни плански документ на основу кога се субјекти организују, припремају и учествују у извршењу мера и задатака заштите и спасавању угрожених људи, материјалних и културних добара и животне средине.

Оба документа су добила сагласност од Одељења за ванредне ситуације у МУП- у Врање.

Појава нових ризика изазваних коронавирусом један је од изазова да бригу о здрављу запослених подигнемо на виши ниво. Такође, морали смо омогућити што једноставнију примену превентивних мера и редовно информисање запослених о свим обавезама пре почетка рада.

Спровођење превентивних мера заштите здравља на раду, подиже ниво безбедности и здравља на раду. Доношењем Акта о процени ризика библиотека је предузела све мере како би запослени били максимално заштићени од COVID-19.

12. РАД УПРАВНОГ И НАДЗОРНОГ ОДБОРА БИБЛИОТЕКЕ У 2021. ГОДИНИ

Управни одбор Библиотеке је у 2021. години одржао 11 седнице. Рад је био високо професионалан, стручан и самим тим плоносан за установу и запослене у њој. Рад се одвијао у складу са изузетно сложенем законском и подзаконском процедуром, чиме је омогућено да установа

послује у законским оквирима. Надзорни одбор је одржао 6 седница и своју активност, такође, вршио у складу са Законом о култури, Статутом ЈБ „Бора Станковић”, Пословником о раду Надзорног одбора и другим законским и подзаконским актима.

Седницама Управног и Надзорног одбора присуствовали су углавном сви чланови, односно на овим седницама одбори су имали кворум за рад и одлучивање.

РЕЗИМЕ

Своју визију Библиотека темељи на задацима јавних библиотека, односно даљем развоју установе као кључног културног, информативног и образовног сервера локалне заједнице.

У датим условима: просторним, материјалним и кадровским Библиотека је успешно остваривала своју функцију и обавезе и доприносила општем културном развоју средине у којој делује.

Стручни рад на обради, чувању и коришћењу библиотечке грађе одвијао се, у целини гледано, сагласно одговарајућим законским прописима, подзаконским актима, правилницима и упутствима који регулишу библиотечко-информациону делатност у народним библиотекама Србије.

Библиотека планира да настави успешну сарадњу са поменутиим сарадницима и да гради нове мостове сарадње са другим установама и институцијама у циљу осавремењавања библиотечке делатности и увођења нових иновативних услуга. Библиотека ће и даље бити једна од најважнијих установа културе, стварајући тако лепшу слику града на културној мапи Србије.

У Врању,
28.02.2022. год.

Директор Установе ЈБ „Бора Станковић”

Зоран Најдић

